

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 351.74 (477)

І. Руколайнна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ
Харківського національного університету внутрішніх справ

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

Розгляд проблемних питань в сфері застосування матеріального та фінансового забезпечення в діяльності органів внутрішніх справ України є важливим внутрішнім базисом успішного розвитку і функціонування системи ОВС України в цілому. Належне виконання покладених на ОВС України завдань безпосередньо залежить від розвитку матеріально-технічного та фінансового забезпечення правоохоронців. Формування, становлення та вдосконалення системи матеріально-технічного та фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України набуває особливого значення за сучасних умов, коли кризові явища в економіці, суспільному житті й політиці безпосередньо впливають на стан боротьби зі злочинністю.

Слід відзначити методологічне значення концепцій розвитку науки всевітньо відомих фахівців з адміністративного права та процесу, теорії держави та права, філософії права: Н.Р. Нижника, А.Е. Лунева, М.В. Карасьової та інших, які не тільки розвинули, але й суттєво оновили сферу матеріально-технічного та фінансового забезпечення традиційних наукових уявлень в цій галузі. Тому не буде перебільшенням сказати, що сьогодні без врахування та аналітичного розгляду їх наукового внеску не може обійтись жодна серйозна праця з методології

адміністративно-правової науки, теорії держави та права, фінансового права. Серед науковців і практиків ведеться дискусія щодо наближення до загальноєвропейських стандартів, визначення основних принципів матеріально-технічного та фінансового забезпечення ОВС України, внесення змін до чинного законодавства.

В даній статті висвітлюються проблемні питання щодо розбудови сфери матеріально-технічних та фінансових цінностей в діяльності органів внутрішніх справ в системі МВС України. Вперше визначені на сучасному етапі поняття матеріального та фінансового забезпечення, що повинні мати загальноправове значення у діяльності органів внутрішніх справ системи МВС України. Вчені та практики минулого у своїх наукових працях приділяли увагу розгляду теоретичних і методологічних засад матеріально-технічного та фінансового забезпечення, пов'язаного із підвищенням ефективності діяльності ОВС. Такі дослідження мають значну теоретичну і практичну значущість, однак вимоги сьогодення та необхідність подальшого реформування системи правоохорони в органах внутрішніх справ України потребують постійного розвитку зазначеного наукового напрямку. Це стосується, насамперед, перегляду державної політики України в галузі реформування органів внутріш-

син є їх майновий, грошовий характер. Такої ж думки дотримуються і інші вчені. А.Е. Лунев, розглядаючи предмет і систему фінансового права, вказує на організаційний характер фінансових відносин [2, с. 148]. Але такий підхід не заперечує той факт, що вони є майновими, оскільки, як справедливо зазначає М.В. Карасьов, «ці відносини кінцевою метою мають рух коштів... і завжди виникають (у кінцевому рахунку) з приводу коштів» [3, с. 212].

Важливо також наголосити на тому, що для виникнення, зміни і припинення фінансових правовідносин прийняття закону чи підзаконного нормативного акту недостатньо, тому що в них встановлюються тільки типові ознаки, загальні правила, за якими мають відбуватися правовідносини. У фінансово-юридичній літературі вказується, що для виникнення й розвитку фінансових правовідносин необхідна також наявність юридичних фактів, з якими правова норма пов'язує виникнення, зміну чи припинення цих правовідносин [4, с. 162].

У фінансових правовідносинах ОВС, як і будь-яких інших, спостерігається єдність фактичного (матеріального) змісту і юридичної форми. Правова форма вказаних відносин визначається не тільки їх змістом, а й волею держави, яка встановлює для їх конкретного виду певну форму, з огляду на матеріальні умови існування суспільства. Слід зазначити, що фінансові правовідносини ОВС мають певні особливості, основна з яких полягає в тому, що вони виникають в процесі планового створення, розподілу та використання державних грошових фондів і доходів (фінансової діяльності держави як однієї із сторін зазначених правовідносин). Водночас ОВС наділяються владними повноваженнями: мають право видавати розпорядження, обов'язкові для виконання іншими учасниками фінансових правовідносин – організаціями й установами, які їм підпорядковуються. Проте органи внутрішніх справ, виступаючи у фінансових пра-

вовідносинах від імені держави, мають не тільки право владних розпоряджень, а й обов'язки, пов'язані з правами інших учасників правовідносин. Отже, наявність такого суб'єкта, як держава або уповноважений нею орган, визначає державно-владний характер фінансових правовідносин ОВС України, концентрує фінансові ресурси, необхідні для здійснення своїх функцій.

Друга особливість фінансових правовідносин: вони є різновидом майнових, оскільки виникають у зв'язку з фінансовими ресурсами держави (наприклад, під час їх виникнення між державою й установами ОВС у разі внесення обов'язкових платежів до бюджету або, навпаки, отримання з нього асигнувань; під час надання фінансової допомоги МВС підвідомчим установам; використання банківського кредиту для покриття бюджетного дефіциту тощо).

Третьою особливістю фінансових правовідносин ОВС України є те, що вони завжди виступають як грошові. Отже, фінансові правовідносини мають державно-владні, майнові та грошові особливості, які потрібно враховувати комплексно під час визначення правового статусу ОВС. Вони наділені повноваженнями володіння, користування та розпорядження грошовими коштами як розпорядники бюджетних коштів.

Як відзначалося, проблеми матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ були предметом досліджень багатьох учених. Так, прикладом є робота М.С. Ільницького, який досліджував адміністративно-правове регулювання фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання органів внутрішніх справ України [6, с. 107]. У своїй роботі М.С. Ільницький відзначає, що органи внутрішніх справ України існують в тісній єдності із зовнішнім середовищем, яке відіграє велику роль в їх житті, тому що служить джерелом ресурсів, необхідних для підтримки діяльності й подальшого розвитку, вони отримують людські та

матеріальних, технічних і військових ресурсів, необхідних для виконання покладених на органи внутрішніх справ завдань.

Видатки на утримання Міністерства внутрішніх справ України щороку зростають, однак кількість виділених коштів та ресурсів не можуть повністю задовольнити усі потреби органів внутрішніх справ. На сьогоднішній день вкрай важливим залишається питання збільшення фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ як найважливіших елементів їх життєдіяльності.

Шляхи удосконалення матеріально-технічного та фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України пов'язані з подальшою трансформацією системи матеріально-технічного і фінансового забезпечення ОВС, а саме: 1) вдосконалення організації та покращення функціонування моделі матеріально-технічного та фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України відповідно до вимог, визначених концепцією реформи системи органів внутрішніх справ України; 2) оновлення законодавства щодо реформування напрямків використання матеріально-технічного та фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України; 3) покращення фінансування напрямків органів внутрішніх справ України; 4) удосконалення соціального і фінансового забезпечення працівників міліції; 5) удосконалення переліку платних послуг, що надаються працівниками ОВС України.

Слід зазначити, що тільки за наявності реальних перспектив функціонування матеріально-технічного та фінансового забезпечення можна сподіватися на успішну реалізацію основних напрямків реформування діяльності ОВС. Подальше вдосконалення чинного законодавства щодо матеріально-технічного та фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України у контексті належного нормативного забезпечення відповідних програмних заходів у цій важливій сфері.

Ключові слова: органи внутрішніх справ, фінансові відносини, матеріально-технічне забезпечення, фінансове забезпечення діяльності органів внутрішніх справ.

Охарактеризовано сучасні погляди щодо розуміння основних напрямів матеріально-технічного та фінансового забезпечення в органах внутрішніх справ. Вперше визначено поняття матеріально-технічного та фінансового забезпечення в органах внутрішніх справ.

Охарактеризованы современные взгляды, касающиеся понимания основных направлений материально-технических и финансовых проблем обеспечения деятельности органов внутренних дел. Впервые дано определение понятия материально-технического и финансового обеспечения деятельности в органах внутренних дел.

Modern looks, touching understanding of basic directions of material and technical and financial problems of providing of activity in the organs of internal affairs, are described. Determination of concept of logistical and financial support of activity is given in the organs of internal affairs.

Література

1. Нижник Н.Р. Системний підхід в організації державного управління / Нижник Н.Р., Машков О.А. – К. : УАДУ, 1998. – 160 с.
2. Лунев А.Е. Теоретические проблемы государственного управления / А.Е. Лунев. – М. : Наука, 1974. – 247 с.
3. Карасёва М.В. Финансовое право. Общая часть [Текст] : [учебник] / М.В. Карасёва. – М. : Юристъ, 2000. – 256 с.
4. Социальные и государственно-правовые аспекты управления в СССР / Под общ. ред. В.В. Цветкова. – К. : Наукова думка, 1978. – 428 с.
5. Бесчеревных В.В. Советское финансовое право [Текст] : [учебник] / под ред. В.В. Бесчеревных, С.Д. Цыпкина. – М. : Юрид. лит., 1982. – 112 с.
6. Льницький М.С. Правовий статус органів внутрішніх справ України як суб'єктів фінансових правовідносин / М.С. Льницький. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal>.

